

Justitiedepartementet

Säkerhetspolisen
Box 12312
102 28 Stockholm

Uppdrag till Säkerhetspolisen att redovisa hur myndigheten kan intensifiera sitt arbete mot återvändare

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Säkerhetspolisen att redogöra för hur myndigheten kan intensifiera sitt arbete mot återvändare, det vill säga personer som återvänder till Sverige efter att ha rest till konfliktområden i terrorismsyfte.

I uppdraget ingår att

- redogöra för hur och i vilken utsträckning nya arbetsätt eller andra åtgärder kan användas för att intensifiera och effektivisera arbetet med att upptäcka, förebygga och förhindra det säkerhetsshot som återvändare kan utgöra,
- redogöra för om nya arbetsätt eller andra åtgärder medför behov av resurstillskott och i så fall i vilken omfattning,
- så långt möjligt redogöra för hur den nya lagstiftningen om ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte påverkar närståendes benägenhet att kontakta Säkerhetspolisen om någon befinner sig i riskzonen för att resa till ett konfliktområde i terrorismsyfte eller att återvända därifrån, och
- redogöra för eventuella hinder i Säkerhetspolisens arbete med återvändarproblematiken.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2016.

Skälen för regeringens beslut

Terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. Regeringen lägger därför stor vikt vid att ge bästa möjliga förutsättningar till de aktörer i samhället

som deltar i arbetet att förebygga, förhindra och försvåra att terroristattentat genomförs i vårt land. Ett antal terroristattentat i bland annat Köpenhamn, Paris, Hurghada och nu senast i Bryssel, har påtagligt visat hur utvecklingen i omvärlden har en direkt och tydlig påverkan på Sverige och svenska myndigheters och kommuners arbete och prioriteringar.

Regeringen har på flera sätt uppmärksammat och vidtagit åtgärder för att stärka arbetet mot terrorism. För att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att motverka terroristbrottslighet beslutade regeringen i augusti 2015 en ny nationell strategi mot terrorism (skr. 2014/15:146). Strategin ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på området, både nationellt och internationellt. Regeringen har 21 pågående åtgärder som syftar till att kraftfullt förstärka det förebyggande arbetet (skr. 2014/15: 144). En av de viktigaste förebyggande åtgärderna är den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18). Samordnaren ska senast den 15 juni 2016 bland annat lämna förslag om hur relevanta aktörer bäst kan organisera arbetet med individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser.

I december 2015 presenterade regeringen tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna en gemensam överenskommelse kring ett flertal åtgärder mot terrorism med utgångspunkt i den nationella strategin. En av åtgärderna enligt överenskommelsen var att kriminalisera resor i terrorismsyfte. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 april 2016. Den innebär ett särskilt straffansvar för bland annat den som reser eller påbörjar en resa till ett annat land i avsikt att begå eller förbereda eller att ge eller ta emot utbildning avseende bland annat terroristbrott (fängelse i högst två år). Det infördes även ett särskilt straffansvar för den som finansierar en sådan resa (fängelse i högst två år) eller den som finansierar en person eller en sammanslutning av personer som t.ex. begår terroristbrott oavsett syftet med finansieringen (fängelse i högst två år eller, om brottet är grovt, fängelse i lägst sex månader och högst sex år).

Antalet personer som reser från Sverige för att strida och begå brott i konfliktområden har de senaste åren ökat kraftigt och många av dessa återvänder också till Sverige. Säkerhetspolisen har huvudansvaret för att förhindra terroristbrottslighet i Sverige. Detta innefattar bland annat att förhindra återvändare från att begå terroristbrott i Sverige. Det är en stor utmaning att, bland de personer som återvänder till Sverige efter att befunnit sig i konfliktområden, hitta dem som har både avsikt och förmåga att genomföra terroristattentat när de kommer tillbaka hit. Den

nya lagstiftningen som kriminaliserar resor i terrorismsyfte medför förbättrade möjligheter att utreda och vidta åtgärder mot återvändare. Detta i kombination med ett ökat attentatshot i Europa gör att det finns skäl att ge Säkerhetspolisen i uppdrag att redogöra för hur myndigheten kan intensifiera sitt arbete mot att återvändare begår terroristbrott.

Säkerhetspolisen inkom den 1 mars 2016 med sitt budgetunderlag i vilket myndigheten begär resurstillskott, bland annat för arbetet mot terrorism. Med anledning av omvärldsutvecklingen sedan dess, bland annat de senaste attentaten i Bryssel den 22 mars 2016, ges Säkerhetspolisen genom detta uppdrag också möjlighet att komplettera sina behov för att skydda Sverige mot terroristhot från återvändare. Redovisningen av uppdraget kommer att utgöra ett värdefullt underlag i beredningen av ytterligare möjliga insatser i arbetet mot terrorism.

På regeringens vägnar

Anders Ygeman

Martin Munkelt

Kopia till
Polismyndigheten
Nationella samordnaren för våldsbejakande extremism